

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αθήναι, 29-8-2017

Αριθμός ατομικής γνωμοδοτήσεως 191 /2017

Έγγραφον ερωτήματος υπ' αριθμ. πρωτ. Γ51/6/2017 - συμπληρωθέν με τα
α) υπ' αριθμ. πρωτ. Γ51/7/2017 έγγραφον και β) από 31-7-2017 ηλεκτρονικών
μήνυμα - Ε.Φ.Κ.Α. / Κεντρικής Υπηρεσίας / Γενικής διευθύνσεως οικονομικών
υπηρεσιών και διοικητικής υποστηρίξεως / Διευθύνσεως ανθρωπίνου
δυναμικού / Τμήματος προσωπικού τέως ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Περίληψις ερωτήματος: Αν το ορισθέν υπό του άρθρου 2, παρ. 2 του αν.ν.
173/1967 ανώτατον όριον αποζημιώσεως, ήδη ανερχόμενον εις το ποσόν
ευρώ δεκαπέντε χιλιάδων, καταλαμβάνει την περίπτωσην τού δικηγόρου Χ.Π.,
του οποίου η σύμβασις (εμίσθου εντολής) με το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ελύθη
αυτοδικαίως.

Ιστορικών

1.Α. Από τα άνωθι και τα συνοδεύοντα αυτά έγγραφα του φακέλλου
προκύπτει το ακόλουθον πραγματικόν: Δυνάμει - και από της εκδόσεως - της
υπ' αριθμ. Μ11/98/30-9-1982 αποφάσεως Διοικητού του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ο Χ.Π.
ανέλαβεν υπηρεσίαν ως δικηγόρος με έμμισθον εντολήν και υπ' αυτήν την
ιδιότητα υπηρέτησε συνεχώς εις την Νομικήν Διεύθυνσιν της Διοικήσεως του
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ επί 33 έτη, 6 μήνας και 13 ημέρας μέχρι 13/4/2016, ότε,
προκειμένου να συνταξιοδοτηθή, απηύθυνε και κατέθεσεν εις το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ
την υπ' αριθμ. πρωτ. 5962 από 13/4/2016 δήλωσιν παραιτήσεώς του η οποία
έγινε δεκτή με την [δημοσιευθείσαν περιληπτικώς εις τα ΦΕΚ α) 448/Γ/23-5-
2016 και β) 558/Γ/17-6-2016] υπ' αριθμ. πρωτ. Φ00/15125 από 25-4-2016
απόφασιν Διοικητού του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Με την υπ' αριθμ. πρωτ. 781/1-9-2016
συνταξιοδοτικήν πράξιν της Διευθύνσεως Συντάξεων Προσωπικού ΝΠΔΔ του
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αα) ανεγνωρίσθη - μεταξύ άλλων - ότι ο Χ.Π. απεμακρύνθη της
Υπηρεσίας λόγω παραιτήσεως και αβ) εκατονίσθη το ύψος της μηνιαίας
συντάξεώς του και β) με την υπ' αριθμ. 19476 από 21-12-2016 αίτησίν του ο

Χ.Π. εξήτησεν από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την προβλεπομένην από τας διατάξεις των άρθρων 45 του 46 του ν. 4194/2013 αποζημιώσιν δικηγόρων. Ακολούθως όμως με την δημοσιευθείσαν περιληπτικώς εις το ΦΕΚ 746/Γ/28-7-2017 υπ' αριθμ. πρωτ. Φ00/15125 από 22-6-2017 απόφασιν Διοικητού του Ε.Φ.Κ.Α. ετροποποιήθη η υπ' αριθμ. πρωτ. Φ00/15125 από 25-4-2016 απόφασιν Διοικητού του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως προς το διατακτικόν της και ελύθη αυτοδικαίως από 12-4-2016 η μεταξύ του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του δικηγόρου Χ.Π. σύμβασις εμμίσθου εντολής «επειδή θεμελίωσε δικαίωμα για πλήρη σύνταξη κατά τη νομοθεσία που διέπει το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.».

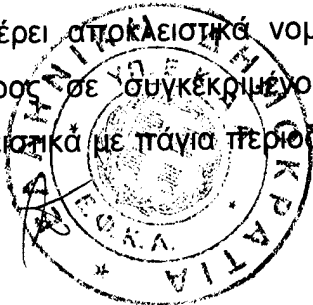
1.Β. Προβληματισθείσα η Υπηρεσία περί του αν ως προς το ύψος της αποζημιώσεως εφαρμόζεται το άρθρον 2 του αναγκαστικού νόμου 173/1967 απηύθυνε το ερώτημα.

Νομοθετικόν πλαίσιον

2. Αστικός κώδικας (π.δ. 456/1984, Α' 164). Άρθρον 725. Ο εντολοδόχος δικαιούται να καταγγείλει την εντολήν οποτεδήποτε, αν δεν παραιτήθηκε από αυτό το δικαίωμα.

3. Ν.δ. 3026/1954 «περί του Κώδικος Δικηγόρων» (Α' 235), ως ίσχυε κατά τον χρόνον εκδόσεως της υπ' αριθμ. Μ11/98/30-9-1982 αποφάσεως Διοικητού του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ: Άρθρον 1. Ο Δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος υπάλληλος ... Άρθρον 38. Ο Δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός ... Άρθρον 63. ... 4. Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται εις τον Δικηγόρον α) η επί παγία ετησία ή μηνιαία αμοιβή παροχή καθαρώς νομικών εργασιών είτε ως Δικαστικού ή Νομικού Συμβούλου ή ως Δικηγόρου

4. Ν. 4194/2013 [«Κώδικας Δικηγόρων» (Α' 208)]. Άρθρον 1: 1. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός. 2. Περιεχόμενο του λειτουργήματος είναι η εκπροσώπηση και η υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο, αρχή, υπηρεσία ή εξωδικαστικό θεσμό, η παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων και η συμμετοχή του σε θεσμοθετημένα ελληνικά και διεθνή όργανα. Άρθρο 3: 1. Ο δικηγόρος ασκεί ελεύθερο επάγγελμα ... 2. Για τις υπηρεσίες του αμείβεται από τον εντολέα του είτε ανά υπόθεση, είτε με παγία αμοιβή ή με μισθό. Άρθρο 42: Έμμισθος δικηγόρος είναι αυτός που προσφέρει αποκλειστικά νομικές υπηρεσίες ως νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος σε συγκεκριμένο εντολέα, σταθερά και μόνιμα, αμειβόμενος αποκλειστικά με παγία περιοδική αμοιβή ... Άρθρο 45: ... 2. Δικηγόροι που

προσφέρουν τις νομικές ή δικηγορικές υπηρεσίες τους με πάγια περιοδική αμοιβή σε ... κάθε είδους νομικά πρόσωπα και υπάγονται ή θα υπαχθούν για τις υπηρεσίες τους αυτές στην ασφάλιση του ασφαλιστικού οργανισμού που καλύπτει το προσωπικό του εντολέα τους είτε βάσει του Κανονισμού ή Οργανισμού του ασφαλιστικού φορέα είτε από τις κείμενες διατάξεις, αποχωρούν υποχρεωτικά και η σύμβασή τους λύεται αυτοδικαίως, αφότου θεμελιώσουν από τις παραπάνω υπηρεσίες τους δικαίωμα για πλήρη σύνταξη κατά τη νομοθεσία που διέπει τον Οργανισμό αυτό. Στις περιπτώσεις αυτές οι αποχωρούντες δικαιούνται να λάβουν κατ' επιλογήν τους, είτε την προβλεπόμενη εξαιτίας της αποχώρησής τους εφ' άπαξ πλήρη παροχή από τον ασφαλιστικό οργανισμό είτε την αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 46 του Κώδικα. Άρθρο 46: ... 2. Η σύμβαση μεταξύ έμμισθου δικηγόρου και εντολέα ... λύεται μόνο: α) με το θάνατο, β) τη λύση, κατάργηση ή διάλυση με οποιονδήποτε τρόπο του νομικού πρόσωπου που απασχολεί τον δικηγόρο, γ) την πτώχευση του εντολέα και δ) με καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα ή τον εντολοδόχο δικηγόρο. ... 3. α) Αν η έμμισθη εντολή του δικηγόρου λυθεί για οιονδήποτε λόγο που αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο, πλην της οικειοθελούς αποχώρησης, ο έμμισθος δικηγόρος δικαιούται να εισπράξει από τον εντολέα του αποζημίωση. ... Η αποζημίωση προβλέπεται αναλόγως με το χρόνο διάρκειας της έμμισθης εντολής και ισούται : ... ια) με δώδεκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαέξι έτη υπηρεσίας. Για τον υπολογισμό του ύψους της μηνιαίας παροχής λαμβάνεται υπ' όψει το ποσό που καταβάλλεται σταθερά και μόνιμα. β) Για αυτούς που απασχολούνται και έχουν συμπληρώσει στον ίδιο εντολέα προϋπηρεσία πάνω από δεκαεπτά έτη κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 4093/2012 (Α' 222), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4111/2013 (Α' 18), καταβάλλεται αποζημίωση απόλυσης επιπλέον της προβλεπόμενης στο προηγούμενο εδάφιο οποτεδήποτε και αν απολυθούν κατά την εξής αναλογία: ... ιβ) για 28 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 12 μηνών αποζημίωση. Ο υπολογισμός της ως άνω αποζημίωσης γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περίπτωση 3 της υποπαραγράφου ΙΑ.12 του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ως ισχύει, σε συνδυασμό με το άρθρο 39 του ν. 4111/2013.....

5. Αν.ν. 173/1967 (Α' 189). Άρθρον 2 [ως ισχύει μετά την διαδοχικήν αύξησιν του αρχικώς ορισθέντος χρηματικού ορίου δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 1 του ν.δ. 207/1974 (Α' 362), 24 του ν. 1082/1980 (Α' 250), 24 του ν. 1545/1985 (Α' 91), 33 του ν. 1876/1990 (Α' 27) και 21, παρ. 13 του ν. 3144/2003 (Α' 111)]: Εις ας περιπτώσεις εργοδότης τυγχάνει το Δημόσιον ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ... η υπό του Νόμου 2112 ως ούτος ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως οφειλομένη αποζημίωσις δεν δύναται να υπερβαίνει εις πάσαν περίπτωσιν το ποσόν των 15.000 ευρώ, καταργουμένης πάσης αντιθέτου ειδικής διατάξεως νόμου ή συμβάσεως οιασδήποτε μορφής ή τυχόν υπάρχοντος εθίμου.

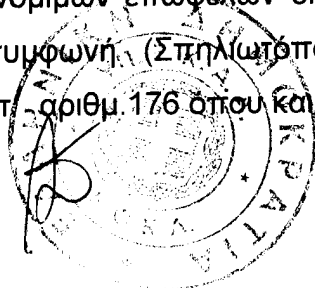
Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τας εκτεθείσας διατάξεις, ερμηνευόμενας αυτοτελώς και εν συνδυασμώ μεταξύ των εν όψει και του εις ο εντάσσονται νομικού πλαισίου και τής εις αυτάς υπαγωγής τών πραγματικών περιστατικών του ιστορικού προκύπτουν τα ακόλουθα:

6. Η εκτέλεσις (εφαρμογή) των διοικητικών πράξεων συνδέεται με την χρονικήν ισχύν των, δηλ. με τον καθορισμόν του χρόνου α) ενάρξεως της νομικής ισχύος των, β) διαρκείας των και γ) λήξεως της ισχύος των (Τάχος «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο» τρίτη έκδοσις σελ. 382).

7. Κατά παγίαν αρχήν του διοικητικού δικαίου, η ατομική διοικητική πράξις από της ενάρξεως της νομικής ισχύος της μέχρι της α) διά δικαστικής αποφάσεως ή διοικητικής πράξεως ακυρώσεως, ή β) ανακλήσεως, ή γ) καταργήσεως της ή δ) λήξεως (παύσεως) της ισχύος της παράγει τα έννομα αποτελέσματά της (τας συνεπείας δηλαδή της νομίμου πράξεως) ακόμη και έναντι της Διοικήσεως έστω και αν α) παραβιάζη την αρχήν της νομιμότητος ή β) έχη νομικήν πλημμέλειαν ή ελάττωμα δυνάμενον να επιφέρη ακύρωσιν ή τροποποίησιν της συνεπείας προσβολής της με το προβλεπόμενον ένδικον βοήθημα [τεκμήριον νομιμότητος των διοικητικών πράξεων (περί ου (Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» 14^η έκδοσις υπ' αριθμ. 100 & 101 όπου και παραπομπάι, Τάχος «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο» τρίτη έκδοσις σελ. 362 όπου και παραπομπάι)].

8. Η ανάκλησις νομίμων επ' αφερέσει διοικητικών πράξεων επιτρέπεται αν ο διοικούμενος συμφωνή (Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» 14^η έκδοσις υπ' αριθμ. 176 όπου και παραπομπάι).

9. Ο δικηγόρος δύναται να συνάπτει σύμβασιν παροχής νομικών υπηρεσιών επί παγία - ετησία ή μηνιαία - αμοιβή, αυτή δε, λόγω του εμπιστευτικού χαρακτήρος της, είναι σύμβασις εμμίσθου εντολής, ήτοι εννόμου σχέσεως του ιδιωτικού δικαίου και ουχί σύμβασις εξηρημένης εργασίας (ΟΛΑΠ 1/1994: «νόμος»).

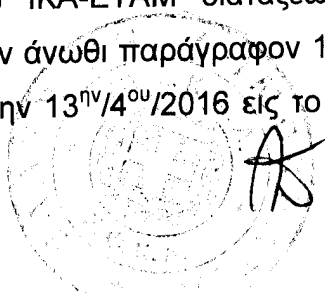
10. Το δικαίωμα της καταγγελίας της εντολής ασκείται με μονομερή δήλωσιν βουλήσεως απευθυντέαν εις τον έτερον συμβαλλόμενον και επέρχεται με την περιέλευσιν και προ της γνώσεως της καταγγελίας, επιχειρείται όμως προ της δι' οιονδήποτε άλλον λόγον λύσεως της εντολής (Καράσης εις Γεωργιάδου – Σταθοπούλου ΑΚ, 725, αρ. 1 όπου και παραπομπάι).

11. Ο κανών δικαίου του άρθρου 45, παρ. 2 του ισχύοντος κώδικος δικηγόρων ρυθμίζει τα θέματα α) παροχής των νομικών ή δικηγορικών υπηρεσιών με παγίαν περιοδικήν αμοιβήν εις υπηρεσίας, οργανισμούς ή επιχειρήσεις και πάσης είδους νομικά πρόσωπα και β) της υποχρεωτικής αποχωρήσεως των δικηγόρων και, έχων ειδικόν χαρακτήρα, κατισχύει πάσης άλλης γενικής ή ειδικής διατάξεως (πρβλ. ΝΣΚ 240/2014). Με την ρύθμισιν αυτήν επιδιώκονται η επαγγελματική προώθησις νέων κυρίως δικηγόρων εις τας εμμίσθους θέσεις του δημοσίου τομέως και η προστασία των αποχωρούντων από τας θέσεις αυτάς, αφού ορίζεται ότι αυτοί πρέπει να έχουν θεμελιώσει τας προϋποθέσεις λήψεως πλήρους συντάξεως από τον καλύπτοντα το προσωπικόν του εντολέως των ασφαλιστικών οργανισμών (πρβλ. ΝΣΚ 240/2014). Επομένως προϋπόθεσις αυτοδικαίας λύσεως της συμβάσεως του δικηγόρου ο οποίος παρέχει τας δικηγορικάς του υπηρεσίας επί παγία περιοδική αμοιβή εις νομικόν πρόσωπον κατά τον αμέσως άνωθι κανόνα δικαίου είναι, α) η θεμελίωσις των προϋποθέσεων λήψεως πλήρους συντάξεως από τον καλύπτοντα το προσωπικόν του εντολέως του ασφαλιστικών οργανισμών και β) ο ασφαλιστικός αυτός οργανισμός να είναι νόμω συνεστημένος ούτως ώστε και το δικαίωμα πλήρους συντάξεως του δικηγόρου να απορρέη από σχέσιν κοινωνικής ασφαλίσεως προβλεπομένην και ρυθμιζομένην από νόμον (πρβλ. ΝΣΚ 240/2014), συντρεχούσης δε της αμέσως άνωθι προϋποθέσεως α) εκδίδεται διαπιστωτική πράξις αυτοδικαίας λύσεως της εννόμου σχέσεως η οποία συνδέει το νομικόν πρόσωπον με τον δικηγόρον, β) ο τελευταίος βα) αποχωρεί υποχρεωτικώς και bb) δικαιούται να

λάβη κατ' επιλογήν του είτε την εφ' άπαξ πλήρη παροχήν από τον ασφαλιστικόν οργανισμόν, είτε την προβλεπομένην από το άρθρον 46 του κώδικος δικηγόρων αποζημίωσιν (πρβλ. ΝΣΚ 240/2014), το ύψος της οποίας ρυθμίζεται εξαντλητικώς από το άρθρον 46 του κώδικος.

12. Ως δείκνυται (και) υπό του - αποδίδοντος συνοπτικώς το αντικείμενόν του - τίτλου του («περί υποχρεωτικής καταγγελίας συμβάσεως εργασίας ιδιωτικών υπαλλήλων») αλλά και από το σαφές γράμμα των διατάξεών του, ο ν. 2112/1920 ρυθμίζει θέματα (προϋποθέσεις, συνεπείας κ.λπ.) της καταγγελίας συμβάσεως εργασίας ιδιωτικών υπαλλήλων, με το άρθρον 3 δε αυτού α) εθεσπίσθη υποχρέωσις του εργοδότη προς αποζημίωσιν του ιδιωτικού υπαλλήλου υπό την προϋπόθεσιν της παραμελήσεως της υποχρεώσεώς του να προειδοποιή τον υπάλληλον περί της επικείμενης καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου και β) καθωρίσθη ο τρόπος υπολογισμού του ποσού της αποζημιώσεως, ενώ με την παράγραφον 2 του άρθρου 2 του αν. ν. 173/1967 ετέθη διά πρώτην φοράν ανώτατον όριον εις το υπό (μεταξύ άλλων και) των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (οσάκις αυτά είναι εργοδότη) οφειλόμενον ποσόν της αποζημιώσεως, όπερ ηυξήθη μέχρι του ποσού των ευρώ δεκαπέντε χιλιάδων. Εν όψει τούτων, α) το ανώτατον αυτό όριον αα) αφορά εις συμβάσεις εργασίας μεταξύ ιδιωτικών υπαλλήλων αφ' ενός και ν.π.δ.δ. αφ' ετέρου, αβ) δεν αφορά εις συμβάσεις εμμίσθου εντολής μεταξύ δικηγόρων και ν.π.δ.δ. και β) επί του ερωτήματος προσήκει απάντησις αρνητική.

13. Εν προκειμένω ο Χ.Π. μέχρι 12/4/2016 [χρόνου ενάρξεως της νομικής ισχύος της εκδόσεως της (εξωπλισμένης με το τεκμήριον νομιμότητος των διοικητικών πράξεων) διαπιστωτικής περί αυτοδικαίας απολύσεώς του πράξεως (υπ' αριθμ. πρωτ. Φ00/15125 από 22-6-2017) του Διοικητού του Ε.Φ.Κ.Α.] συνεδέετο με το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ διά συμβάσεως εμμίσθου εντολής διεπομένης από τας διατάξεις του άρθρου 63^Α, παρ. 5 του κώδικος δικηγόρων και λυθείσης από του χρονικού αυτού σημείου αυτοδικαίως, τού Χ.Π. έχοντος ήδη θεμελιώσει δικαίωμα πλήρους συντάξεως λόγω γήρατος κατ' εφαρμογήν των διεπουσών το τακτικόν προσωπικόν του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ διατάξεων. Επομένως, αφού (βάσει των εκτεθέντων εις την άνωθι παράγραφον 10) η μεταγενεστέρα (απευθυνθείσα και κατατεθείσα την 13^η/4^{ου}/2016 εις το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) δήλωσις παραιτήσεως

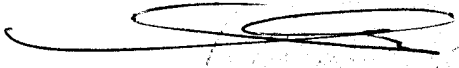
του Χ.Π. επιτρέπεται να επιχειρηθή προ της δι' οιονδήποτε άλλον λόγον λύσεως της εντολής, στερείται εννόμων συνεπειών, διότι περιήλθεν εις το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μετά την (αρμοδίως διαπιστωθείσαν) αυτοδικαίαν λύσιν της μεταξύ του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και αυτού συμβάσεως εντολής.

14. Εν όψει τούτων ο Χ.Π. δικαιούται αποζημιώσεως, το ύψος της οποίας δεν καταλαμβάνεται από το υπό του άρθρου 2, παρ. 2 του αν.ν. 173/1967 ορισθέν ανώτατον όριον.

Απάντησις

15. Το υπό του άρθρου 2, παρ. 2 του αν.ν. 173/1967 ορισθέν ανώτατον όριον αποζημιώσεως (ήδη ανερχόμενον εις το ποσόν ευρώ δεκαπέντε χιλιάδων) δεν καταλαμβάνει την περίπτωσην του ερωτήματος.-

Ο πάρεδρος τού ΝΣΚ

Αντώνης Παπαγεωργίου